

**Коваленко Л. П.,**  
доктор юридичних наук, професор, доцент  
кафедри адміністративного права та  
адміністративної діяльності Національного  
юридичного університету імені Ярослава Мудрого

### **Актуальні проблеми поліцейстики**

Національна поліція України є ключовим органом у системі виконавчої влади, підпорядкованим Міністерству внутрішніх справ, і виконує функції, пов'язані із забезпеченням громадського порядку, безпеки громадян, а також з протидією кримінальним правопорушенням. Її створення стало знаковою подією у процесі трансформації української правоохоронної системи після Революції Гідності.

Попри низку структурних змін, реалізованих упродовж останнього десятиліття, галузь залишається вразливою до низки глибоко вкорінених проблем, які перешкоджають її ефективному функціонуванню [2, с. 31].

Одним із найактуальніших викликів є дефіцит суспільної довіри до правоохоронної системи, зокрема до Національної поліції. У суспільній свідомості поліція часто асоціюється з корупційними зловживаннями, перевищенням повноважень і безкарністю. Навіть суттєве оновлення персоналу не змогло кардинально змінити ці уявлення, що свідчить про необхідність глибоких інституційних реформ і якісної зміни корпоративної культури [1, с. 38].

Не менш важливою проблемою є нестабільність кадрового складу та низька мотивація службовців. Брак фінансового забезпечення, відсутність реальних можливостей кар'єрного зростання, високе навантаження та ризики, пов'язані з професійною діяльністю, призводять до відтоку кадрів. У регіонах особливо відчутний дефіцит оперативних працівників, слідчих, аналітиків, що ускладнює боротьбу з організованою злочинністю [3, с. 49].

Суттєвий вплив на ефективність внутрішніх справ має застаріле нормативно-правове забезпечення. Багато положень чинного законодавства є фрагментарними, а окремі з них суперечать європейським стандартам. Особливо проблемними залишаються питання правового регулювання застосування сили, спеціальних засобів, механізмів відеофіксації та цифрової безпеки [1, с. 40].

Крім того, відзначається недостатній рівень міжінституційної координації, особливо у взаємодії між МВС та органами місцевого самоврядування. Через нечіткий розподіл повноважень та брак інституційної співпраці, реалізація місцевих безпекових ініціатив часто є формальною. Програми профілактики злочинності на рівні громад реалізуються фрагментарно, що знижує їхню ефективність [2, с. 34].

Важливим аспектом є проблема матеріально-технічного забезпечення. У багатьох підрозділах не вистачає сучасної техніки, засобів зв'язку, індивідуального захисту, транспорту. Особливо це проявляється в умовах воєнного стану, коли навантаження на систему суттєво зросло, а ресурси залишаються обмеженими [3, с. 51].

Ще один значущий виклик - емоційне вигорання працівників поліції. Постійна напруга, участь у надзвичайних подіях, відсутність належної психологічної підтримки призводять до професійного виснаження. Бракує системи реабілітації, особливо для тих, хто має симптоми посттравматичного стресового розладу, що негативно позначається як на персоналі, так і на роботі установ загалом [1, с. 41].

Усі ці виклики вказують на потребу комплексного реформування системи внутрішніх справ - із залученням сучасних управлінських рішень, оновленням нормативної бази, кадрової політики та зміцненням інституційної спроможності органів, відповідальних за безпеку держави.

В умовах посилення безпекових викликів, соціальних трансформацій та євроінтеграційного курсу, вдосконалення державної політики у сфері внутрішніх справ набуває стратегічного значення. Це вимагає системного підходу до реформи, який має охоплювати низку взаємопов'язаних напрямів [2, с. 48].

Перш за все, необхідним є розширення інститутів громадського контролю. Громадяни повинні мати реальні інструменти впливу на формування та реалізацію політики безпеки. Доцільним є запровадження незалежних дисциплінарних комісій, посилення ролі громадських рад при МВС, розвиток механізмів е-демократії (електронних звернень, петицій, рейтингів діяльності правоохоронців) [1, с. 53].

Другим напрямом має стати цифровізація управлінських процесів. Використання технологій Big Data, штучного інтелекту, розширення можливостей платформи «Дія» щодо отримання довідок, фіксації правопорушень, аналізу даних у реальному часі - все це створює передумови для підвищення прозорості, зменшення людського фактору та пришвидшення реагування на безпекові загрози [3, с. 39].

Важливим є і оновлення кадрової політики. Систему підготовки персоналу МВС слід орієнтувати на розвиток критичного мислення, аналітичних навичок, правосвідомості та лідерства. Запровадження програм наставництва, психологічного супроводу, системи реабілітації для працівників із симптомами ПТСР має стати невід'ємною частиною кадрової стратегії [2, с. 49].

Окрему увагу слід приділити переформатуванню управлінської вертикалі МВС, зокрема - децентралізації частини повноважень, створенню локальних центрів громадської безпеки, розвитку муніципальної поліції. Це дозволить оперативно вирішувати проблеми на місцевому рівні, враховуючи регіональні особливості [1, с. 54]. Необхідно

також адаптувати національне законодавство до правової системи ЄС, особливо в аспектах захисту персональних даних, цифрової безпеки, недопущення катувань і дискримінації, запобігання корупції. Гармонізація норм має спиратися на практики Європейського суду з прав людини та рекомендації міжнародних місій [3, с. 40].

Таким чином, майбутнє поліцейстики залежить від здатності українських інституцій до інновацій, відкритості до громадян, міжвідомчої координації та поступової інтеграції у європейський безпековий простір.

Європейський досвід у сфері внутрішньої безпеки є цінним орієнтиром для України, особливо у контексті її інтеграції до ЄС. Попри наявність різних політичних систем та моделей врядування в державах-членах Євросоюзу, управління внутрішніми справами ґрунтується на спільних демократичних засадах: дотримання прав людини, прозорість інституцій, підзвітність та ефективність у реалізації безпекової політики [4, с. 61].

## ЛІТЕРАТУРА

1. *Адміністративне право України*. Навчальний посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2020. С. 21–54.
2. *Адміністративна діяльність органів внутрішніх справ*. Харків: Університет внутрішніх справ, 2021. С. 8–74.
3. Ківалов С. В., Біла Л. Р. *Адміністративне право України*. Одеса: Юридична література, 2020. С. 18–62.
4. *Системи правопорядку країн ЄС: теорія і практика*. Київ: Інститут законодавства, 2020. С. 61–63.